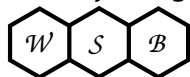

Wernsdö Skeppslags
Biodlareförening

ÅRSSKRIFT 2016

Drottningen
märks med vit färg
2016

Innehåll

	Sid
WSB Aktiviteter	2
Ordföranden har ordet	3
Svärmar - en sanitär olägenhet?	4
Honungsskörd - statistik	5
Föreningens vaxtjänst	6
Utbildning	7
Lediga tjänster	8
En app är född	8
Bisamhällen till salu	8
Mitt svärmeri - Olof Wassvik	9
Mitt första spännande år som biodlare - Rosie Strömberg	12
Bin i Myanmar - Per Thunman	17
Medlemsmatrikel	19
Förtroendevalda	23
Hur blir man medlem?	24

Ansvarig utgivare: Göran Frick, Apelvägen 23, 134 37 Gustavsberg

Aktiviteter 2016

Söndag	3	januari	sista dag gemensamma inköp
Tisdag	2	februari	nybörjarkurs Värmdö
Onsdag	3	februari	nybörjarkurs Nacka
Söndag	6	mars	kickoff, kl 12, Nacka Naturskola
Onsdag	9	mars	nybörjarkurs Nacka
Lördag	23	april	helgkurs nybörjare, Nacka Naturskola
Tisdag	26	april	möte mentorer & nybörjare, kl 19, Nacka Naturskola
		maj	drottningodlingskurs, info senare
		maj-sept	öppet hus varje söndag kl 12, bigård Lemshaga
Tisdag	3	maj	öppet hus hos Freddy, kl 19
Lördag	7	maj	vårmöte, kl 11, Velamsund
Söndag	15	maj	praktisk kurs, avläggare, kl 12, Lemshaga
Tisdag	17	maj	nosemakurs, kl 19, Nacka Naturskola
Lördag	21	maj	praktisk kurs, varroa, kl 12, Lemshaga
Söndag	12	juni	praktisk kurs, märka och hitta drottning, kl 12, Lemshaga
Lördag	13	augusti	praktisk kurs, invintring, kl 11, Velamsund
Söndag	25	september	möte nybörjare & mentorer, kl 12, Nacka Naturskola
Tisdag	4	oktober	nybörjarkurs Värmdö
Onsdag	5	oktober	nybörjarkurs Nacka
Lördag	5	november	årsmöte, kl 10, Ekedalsskolan
Söndag	6	november	demo vaxsmältning, kl 13, Nacka Naturskola

Ordföranden har ordet:

Ska det vara på detta viset?

Den gångna säsongen tycker jag vi kan lägga till handlingarna utan att kommentera. Det var ett bedrövligt år för biodlare.

Till er som varit biodlare under de två senaste säsongerna vill jag säga att det varit två ovanliga säsonger. Så ge inte upp, det blir bättre!

Mycket positivt är att vi nu har en stor mängd aktiviteter i föreningen! Nybörjarkurserna var, som vanligt, fulltecknade och extrakurs hölls. De sedvanliga träffarna hade många deltagare.

Utan en heroisk insats från våra mentorer skulle vi inte klara att ta hand om alla nybörjare. Ett stort tack till er alla! Ni får mycket välförtjänat beröm av tacksamma nybörjare.

De nya aktiviteterna hade också många deltagare. Ett försök med öppet hus i en bigård varje söndag slog väl ut och det kommer vi att utvidga under säsongen 2016.

Eftersom tillströmningen av nya biodlare är stor satsar vi allt vi kan på utbildning, och många nya aktiviteter kommer även under kommande år i takt med att föreningen blir större och kan göra fler saker själva.

Vi har nu en komplett service när det gäller att ta hand om avtäckningsvax och att smälta ned fult vax i gamla ramar själva.

Kommersiella vaxsmältier kommer och går, och just nu finns det inget praktiskt eller ekonomiskt rimligt alternativ till att göra det själv.

För du smälter väl ur fult vax i dina ramar?

Det tycker jag är självklart att man ska göra.

Fler och fler medlemmar blir aktiva. Inte bara så att de kommer på möten, de ställer upp i olika sammanhang. Utan det blir det inte en levande förening. När jag träffar biodlare från andra delar av landet får vi mycket beröm för vår förening och fler och fler vet att vi är en levande förening med många aktiviteter. Snacket går, i positiv mening.

Ett stort tack till alla i föreningen som gör detta möjligt!

Göran Frick

Svärmar – en sanitär olägenhet?

Den gångna säsongen fick jag, Göran Frick, för första gången ilskna telefonsamtal från personer som fått svärmar på sina fastigheter. Både i huskroppar och i träd. De var pålästa och förde ett resonemang som gick ut på att biodlare minsann ska förhindra bin från att svärma och ge allmänheten problem. De ringde mig i min egenskap av tillsyningsman och krävde att jag skulle lösa detta sanitära problem.

Vad svarar man på det?

Man måste ha förståelse för att alla delar inte vår kärlek till bin, utan ser dem som farliga. Kunskapen om dem är låg. Man kan inte skilja på getingar och bin. Bin är farliga och attackerar så fort de får en chans och man dör av bistic tror en del.

Hur okunnigt än resonemanget är måste man ta det på allvar. Det är ingen bra reklam för biodling om folk blir rädda och negativa till bin och biodlare.

Så Monica Basu, som också är bitillsynsman hos oss, och jag resonerade lite om detta och kom fram till följande:

Det är vår uppfattning att en duktig biodlare kan enkelt förhindra att bina svärmar. Men vad görs det för fel då? Oftast är det slarv. Antingen är man inte tillräckligt noga när man tittar efter svärmceller och missar en, eller så väntar man för länge mellan genomgångarna så bina hinner dra upp svärmceller. Det senare kan bero på att man har för många bisamhällen att hålla reda på. Man avlar också omedvetet på svärmvilliga bin genom att dela de som vill svärma utan att sedan försöka byta både drottningen i ursprungssamhället och det nya så man bryter arvet.

Det finns många fler bra anledningar att förhindra att bina svärmar:

- Du förlorar en avläggare som du kunnat utöka din biodling med
- Du förlorar 1500 spänn som du kunde ha sålt din avläggare för
- Du kan bli ovän med dina grannar, kommunen osv.

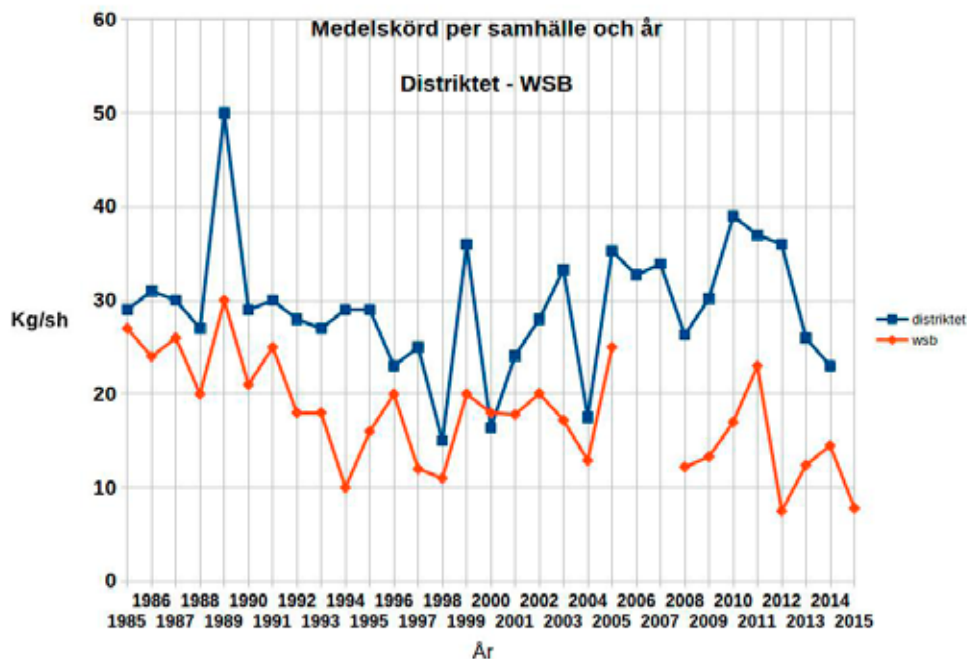

- Du riskerar livet på bina i svärmen om den försvinner, våra bin klarar inte vintern utan vår hjälp. Djurplågeri?
- I värsta fall sprider du sjukdomar till andra biodlare
- Du framstår som en biägare och inte som en biodlare. Lite skämmigt!

Till sist; säljer du bin som är resultatet av en svärm, så säljer du faktiskt inte lika bra bin som du skulle sålt om du gjort en avläggare av ett annat samhälle.

Bitillsynen

Göran Frick och Monica Basu

Föreningens vaxtjänst

Under tiden 1 oktober - 31 mars får vaxkakor och avfall av sådana flyttas för omsmältning utan flyttillstånd.

Under resten av året gäller att så fort du ska flytta ett bisamhälle eller utbyggda ramar över en församlingsgräns ska du ha ett flyttningstillstånd. Du behöver då kontakta din bitillsyningsman som gör ett besök. Då kan flyttningstillståndet fyllas i och signeras av både bitillsyningsmannen och dig som biodlare. Tillsynsmannen avgör om okulär besiktning av vaxkakorna ska göras utifrån din församlings status när det gäller smitta av Amerikansk yngelröta och Varroa kvalster.

Föreningen erbjuder två olika tjänster för att ta hand om vax som ska smältas om.

Så här går det till:

1. Den som har upp till 30 ramar kan låna föreningens lilla vaxsmältare. Kontakta Jan Molander för detaljer. Se under kontakter på hemsidan.
2. Om du har mer än 30 ramar kan du komma och smälta i föreningens stora vaxsmältare. Den tar 40 st. åt gången, så få ramar lönar sig inte att smälta varje gång. Ta med ramar och ev. avtäckningsvax som du vill smälta. Du måste också ta med plasthinkar att hålla upp vaxet i. Kostnaderna är 5 kr per ram. Under perioden 1/10 – 31/3 kan du boka tid hos Göran Frick för detta.

Föreningens nya ångvaxsmältare; smälter vaxet ur 40 ramar på ca 20 min.

3. Om du vill sälja dina vaxklumpar lämnar du dem till Göran Frick senast 15/4 så transporterar han dem till LP i samband med öppet hus där i maj. Om du vill kan du beställa mellanväggar och byta ditt vax mot sådana och betalar då bara för präglingen. Göran vill ha betalt för transporten men det blir inte så dyrt eftersom det delas av alla som lämnat vax till LP. För mer detaljer kontakta Göran Frick.

De ramar som inte smälts ut ska du spara i en tät förpackning så varken bin eller vaxmott kommer åt det. Gärna svalt.

Glöm inte att rengöra den lilla vaxsmältaren som du får låna väl så det blir trevligt för nästa som ska låna den. Efter grovrengöring av vaxsmältaren kan man använda lite lacknafta mot slutet för att få bort allt vax som sitter i kärlet. Man får skölja efter väl med diskmedel eller något liknande efteråt.

Utbildning

Sön 8 nov höll vi vår första kortkurs i WSB. Ett utbildningskoncept som vi provar för vidareutbildning.

Tema för denna kurs var vaxhantering. Förhandsintresset var stort med 43 intresseanmälningar.

Kursen genomfördes med 30 deltagare och tre lärare, Jan Molander, Göran Frick och Monica Basu.

På kursen så demonstrerade vi den lilla vaxsmältaren och visade en solvaxsmältare och gick igenom

reglerna för flytt av vax och bakgrunden till dem samt delade ute en kom-i-håg-lapp.

Sen visade vi ett urval av ramar och resonerade med deltagarna kring varför man skall smälta ner ramar,

när man gör det och vilka man sorterar ut för omsmältning.

Avslutningsvis talade vi om förvaring av utbyggd vax, vaxmott och hur man ångar utbyggt vax med ättiksyra mot vaxmott och Nosema.

Lediga tjänster

I takt med att föreningen växer behövs också fler som deltar aktivt. Så det finns mycket du kan hjälpa till med. Alla kontaktuppgifter hittar du på vår hemsida.

Här är några exempel:

1. Pål Ström och Per Thunman är **faddrar** för våra bin hos V&B för 2016 . Till säsongen 2017 söker föreningen två faddrar som kan ersätta Pål & Per. Hör av dig direkt till Pål.
2. Vi behöver fler **mentorer**. D.v.s. du får hjälpa en nybörjare. Det är mycket lärorikt och roligt. Anmälan till Göran Frick.
3. Kan du något om **hemsidor**? Speciellt i Wordpress. Vår ofrivillige webbamatör Göran Frick behöver all hjälp han kan få. Anmäl dig till Göran om du vill hjälpa till.
4. Är du intresserad av **information och utbildning**. Vi håller många informationsträffar och utbildningar och behöver fler som kan ställa upp i Nacka och Värmdö. Hör av dig till Monica Basu.

En app är född

Tack vare Lars Nordgrens fina arbete har vi nu en app som kan användas för att beräkna blandning av vinterfoder, drottningodling mm.

Den heter "wsb biodling" och är gratis. Bara för IOS dvs. Apples grejor.

Till salu:

5 st kompletta bisamhällen.

Kontakta Lars-Martin Liljenvall på telefon 070 786 73 77.

Levereras våren 2016 efter besiktning, men tinga dem nu.

Mitt svärmeri

Jag har nu varit biodlare i 3 säsonger och insåg redan förra året att det verkligen gäller att hitta drottningarna, vingklippa och märka dem. Precis som det poängterades på kursen av både Göran Frick och Per Thunman. Jag har också försökt men utan framgång. Min mentor, Ingvar Pettersson, rådde mig att skaffa ett förstoringsglas med huvudfäste, men det gick inte i alla fall. Så jag har upplevt svärmar varje år från båda mina kupor, och en stor del av samhällena har försvunnit. Så i år var jag ännu mer fokuserad på att hitta drottningarna och stirrade med hökblick på ram efter ram för att slutligen ge upp.

Bi året började i övrigt bra. Jag hade invintrat två samhällen i kuporna "nya kupan" (NK) och i "gamla kupan" (GK). Det är två identiska trågkupor och jag använder norska ramar. Det var mat kvar i båda kuporna och mycket bin. I slutet av april var det dags att sätta in fler ramar och redan den 9 maj hade jag satt in fullt i trågen. Nu var det gått om plats, så här måste ju drottningarna trivas och inte börja hitta på dumheter.

Döm om min besvikelse när jag den 20 maj hittade 5 ramar med drottningceller i NK! På telefon till Ingvar, min mentor. Det var massor med bin, så jag gissade att det inte hade gått någon svärm. Vad göra? "Om drottningen är kvar, så måste du hitta henne och döda henne innan hon sticker med halva samhället. Spar en välformad täckt svärmcell, skär bort alla övriga och kontrollera att ingen svärmcell är öppnad". Det hade varit lättare att be mig hitta en nål i en höstack än att hitta drottningen! Med så mycket bin i kupan var det inte ens lönt att försöka. Ingvar föreslog då, som ett andra alternativ, att sätta spärrgaller vid flustret och låta det sitta i 10 dagar. Tanken var att låta en ny drottning ta livet av den gamla och förhindra svärmning.

3 dagar senare kommer min granne in och talar om att bina svärmar. Han hade hört det på 100 m avstånd. Suck, ut och kolla. Det var en riktigt stor svärm. Hela gårdsplanen och flera meter i höjd. Vilket ljud! Det var som att stå i ett hav av bin. Fascinerande men som biodlare ett sorgligt tecken på misslyckande. Hade jag inte lyckats att spärra in drottningen? Svärmen satte sig inte koncentrerat någon stans och innan dagen var slut var bina hemma igen. Ingvar förklarade att när "ordern" ges att svärma, så störtar bina iväg och om de inser att ingen drottning är med så flyger de hem

Svärmen kommer hem

igen. Bra, jag hade alltså lyckats att spärra in drottningen. Nu skulle väl allt vara klart. Bara att vänta på att bina själva skulle sköta byte av drottning.

5 dagar senare var det dags igen. Ny svärm, något mindre än förra gången, men från samma kupa. Svärmen försvann. Vad betydde detta? Spärrgallren var ju fortfarande kvar. Inte ens Ingvar hade något svar annat än att de oparade ungdrottningarna kommit ut på något sätt.

Den 31 maj hade det gått 10 dagar och det var dags att ta bort spärrgallren. När jag lyfte på locket till tråkgupan blev jag verkligen förvånad. Där satt en bisvärm! Jag skrapade ner den i en hink. Inne i svärmen var det redan utbyggt en kaka med celler. Nytt samtal till Ingvar. "Håll ut svärmen på en skiva och duscha bina så de inte kan flyga. Se om det finns en drottning". Sagt och gjort.

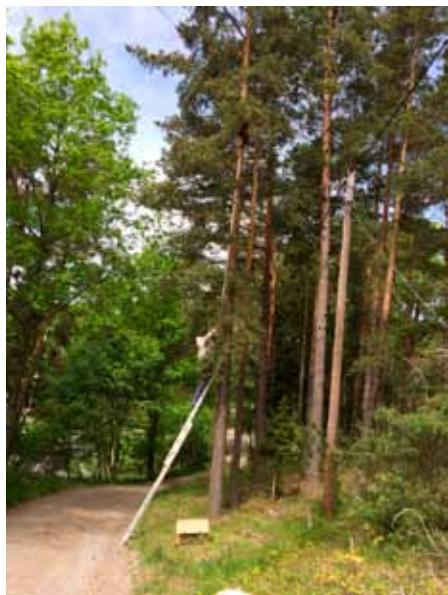

Men bina klamrade sig hårt till varandra, så det var omöjligt att dela på dem. I stället höll jag ner bina i min avläggarkupa (Lilla kupan, LK), gav dem mat och några ramar. Sedan tillbaka till NK igen för att ta bort spärrgallren och kontrollera ramarna. Bina var extremt lugna, men det fanns flera nya svärmceller förutom de som fanns sedan tidigare!? Ingvar, hjälp! Den alltid lika lugne Ingvar var lite funderksam, men sa åt mig att skära bort alla svärmceller. OK. När jag kom in lade jag de utskurna cellerna på bänken i köket. Plötsligt såg jag att något rörde sig. Jag trodde knappt mina ögon. En fullt färdig drottning kröp ut och efter en stund ytterligare en drottning! Fort fram med en sax och träna på att klippa en vinge. En drottning stoppade jag ner i LK (den jag inte hade klippt), det kunde ju inte skada att vara säker på att det fanns en drottning där.

Den 5 juni svärmade NK bina igen. De satte sig ungefär 10 m upp i en tall. En sammanhållen svärm. Enligt Ingvar betyder det att drottningen är med. Att den sitter högt kan betyda att drottningen är oparad. Den var inom räckhåll för mig. Upp med långa stegen mot trädet och fram med min 5 m långa aluminiumstång. En stor papplåda placerades på marken. När jag stod på stegen, kunde jag inte se svärmen, eftersom skyddsdräktens hattbrätte skymde. Skam den som ger sig. Öppna dragkedjan vid halsen, bak med hatten, upp med stången på max höjd och en distinkt stöt med stången. Träff! Jag hann se svärmen falla innan jag kvickt slet på hatten igen och snabbt ner för stegen där jag slutligen stängde dragkedjan. Pust! Inga bin i lådan utan de satte sig snart igen på en annan gren. 4 gånger

gjorde jag om balansakten på stegen. Jag gav upp och stängde dragkedjan för sista gången. Inom 5 sekunder insåg jag att biet framför mina ögon fanns på insidan av nätet. Men att öppna dragkedjan igen gick inte fort nog. Jag fick ett stick under hakan. Normalt svullnar jag inte upp särskilt mycket av bistic, men denna gång utvecklades en stor påse under hakan. En mycket märklig upplevelse. De närmaste dagarna kunde jag känna hur påsen slängde fram och tillbaka när jag rörde huvudet. Jag kände mig som en kossan Rosa med bjällra på sommarbete.

Hela detta klättringsäventyr var nog ganska dumdrigt, men man har ju lärt sig att det är en biodlares skyldighet att fånga in sina bisvärmar. Ett par dagar senare gick ytterligare en svärm från samma kupa. Ibland blir det bara för mycket.

Vid kontroll den 9 juni kunde jag konstatera att ungefär hälften av bina var borta i NK. Det fanns heller inga ägg, larver eller täckta celler och all insamlad honung var uppäten. Fanns det en ungdrottning? Ingvar gissade att den gamla drottningen hade hunnit sticka innan spärrgallren hade satts in och åtgärden blev nu att flytta över en ram med ägg, larver och täckta celler från GK till NK. Dessutom fick NK en ram med honung från grannen. Om det inte fanns en ny drottning, så skulle samhället genast skapa en ny. Detta behövdes inte

för den 16 juni fann jag att det fanns en äggläggande drottning i NK. Hurra! Nu kunde livet återgå till det normala. Som grädde på moset fanns det nu också en äggläggande drottning i LK. Dubbelt hurra!

Men säg den glädje som varar....Den 25 juni finner jag många svärmsceller i GK, bla 4 stycken på drönarutskärningsramen. Lärde vi oss inte på kursen att svärmeriet slutar vid midsommar? Alla svärmsceller utom en skars bort. 5 dagar senare gick en svärm. Den satte sig mycket högt. Efter någon timme kom svärmen tillbaka till kupan. Falskt alarm. Ytterligare 2 dagar senare gick en ny svärm. Även den satte sig mycket högt och den försvann. Eftersom vi nu var inne i juli, så var jag nervös för att det inte fanns någon äggläggande drottning i GK och veckorna gick. Den 22 juli fick jag rådet av Ingvar att sätta över en ram med ägg till GK och kolla efter 3 dagar. Efter 3 dagar hade inte bina skapat någon svärmscell, så det borde finnas en drottning. Och mycket riktigt, den 31 juli hade jag en äggläggande drottning igen i GK. Arbetsbina hade under hela juli fortsatt att samla honung, så nu med en äggläggande drottning, så var läget helt OK i GK. Bättre sent än aldrig.

Det var tur att sommaren varade länge. Jag invintrade den 10 september och fick 21 kilo honung på mina 2 kupor. Något mindre än året före.

Till våren kommer ni att se mig stå som en hök över mina kupor. Jag skall hitta drottningarna och de skall bli vingklippta och märkta! Jag skall hitta drottningarna och de skall bli vingklippta och märkta! Jag skall hitta.....Det gäller ju att göra detta innan bimängden blivit för stor och att sedan regelbundet göra noggrann svärmskontroll i alla kupor.

Olof Wassvik
Biodlarnovis/Seniorsvärmare

Mitt första spännande år som biodlare

Jag har nog aldrig sett mig själv som en potentiell biodlare, utan snarare som kvinna, mamma, karriärist mm, men är nu helt fascinerad av detta. Hur kom det sig då att jag började med biodling och varför anser jag det vara så spännande?

Tankarna på att sysselsätta sig med biodling kom när vår son hösten 2013 åkte till Hawaii och arbetade som volontär på ett eko-jordbruk. Där fick han bland annat arbeta med bin och honungsproduktion. Han skickade hem rapporter om detta och fick dessutom med sig några fantastiska burkar med honung hem. Jag och min man började uppmärksamma att det verkar finnas biodlare på alla möjliga ställen runt om i världen med små bikupor stående – vi prövade härlig honung på Kuba och i Grekland fick vi smaka fantastisk bergshonung. Min man började läsa in sig på ämnet och kolla upp fakta samt tog kontakt med Värmdö Skeppslags Biodlare. Jag var emellertid tydlig med att detta inte var något jag tänkte engagera mig i men han fick naturligtvis ha bin om han så ville. Skälet till att jag inte ville vara delaktig var dels rent tidsmässigt, att vi redan har så mycket för oss, och att jag inte kände något som helst intresse av att ta hand om så många kryp som dessutom kan stickas. Jag bestämde mig dock för att delta på kursen för att ta reda på vad detta handlade om och det blev början till ett nytt spännande intresse.

Vi var från vår vägförening fem personer som deltog på kursen och vi och vår närmsta granne beslutade oss för att detta var något för oss. Jag var helt fascinerad – vilken komplex värld! Så mycket fakta vi fick till oss de två dagarna som kursen höll på! Alla i min närhet fick sig en duvning i binas avancerade värld

Kupan har äntligen kommit.

och jag till och med drömde om dem - och då inte som små kryp som sticks utan som ett komplext fungerande samhälle.

Nästa tanke blev då på våra grannar – vad skulle nu grannarna tycka om att vi skaffade bin? Om de hade samma inställning som jag hade innan jag gått kursen så skulle det nog bli mycket kritiska kommentarer kring detta påhitt. Våra kursledare Per och Göran försäkrade oss om att det är tillåtet att ha bin oavsett vad grannarna tycker, men det känns ju bättre om de som bor omkring oss också tycker att detta är en bra idé! Att bina skulle störa visade sig vara ett orosmoment helt i onödan! Då kupan väl var på plats insåg vi att man kan stå ett par meter ifrån den och inte ens se var de tagit vägen. Det är som att de flyger högt upp i luften direkt utanför flustret och sedan drar iväg i en så hög hastighet så det går knappt att se åt vilket håll de flyger.

Min man och jag går igenom kupan och noterar vad vi ser.

Var skall man då placera sin bikupa, hur långt bort eller nära vill man ha den? Hur skall man tänka när man väljer plats? Vår tomt är knappt 5000kvm så det finns ju lite olika valmöjligheter. Vi ville gärna kunna ha kupan så att vi ser den från vår uteplats men inte så nära att våra bin flyger på oss eller in i huset. Det var svårt för oss som inte har någon erfarenhet av bin att sätta oss in i hur långt avståndet bör vara om det skall bli just det "rätta" avståndet. Trots att vi läste en hel del hade vi ändå svårt att förstå hur vi skulle tänka. Då

kom Monica, -vår fantastiska bi-mentor ut till oss för att hjälpa oss välja plats och vi insåg att det var fler parametrar att ta hänsyn till än bara vår önskan om ett "lagom" avstånd. Monica gick runt på tomten för att känna vindarna, se hur solen rör sig, hur träden står och hur fuktig marken är. Den plats vi tänkt oss till en början visade sig vara lite för dragig med vind som kommer smygande utmed ett berg så den förkastades till förmån för en plats längre ner på tomten.

Nästa steg var då detta med leveransen av våra bin och vi kände ju direkt efter kursen att nu vill vi sätta igång direkt, men pga av vädret som var kallt och regnigt fick vi skjuta upp den stora dagen tre gånger. Äntligen i slutet av maj var det dags! Monica kom med bilen innehållandes två bikupor fulla med bin som surrade.

Hur kan ett helt samhälle med bin vara så lugna och snälla? Jag var mycket skeptisk till att komma nära bina och under den praktiska delen av vår kurs då vi övade praktiskt vid kupan höll jag mig hela tiden längst bort – full av respekt för den stora mängden bin. Det första vi fick lära oss med vår egen kupa var att helt

enkelt lyfta ramarna med alla bin och att röra sig lugnt. Jag hade inte alls planerat att lyfta några ramar utan tänkte hålla mig på behörigt avstånd, men så att jag ändå kunde följa vad som hände och hur det gick till. Monica fick mig ändå att under hennes handledning pröva på att lyfta några ramar och visa mig hur jag skall hålla och lyfta och det gick ju alldeles utmärkt – utan några som helst problem! Efter detta första steg har det nog varit jag som helst har velat lyfta, titta och göra. Monica har därefter tagit sig ut till oss på Stavsås för att hjälpa oss med genomgångar och alla nya moment och pedagogiskt med mycket tålamod handlett oss då vi går in i kupan. Vi hade de första gångerna övning i att bara öppna kupan, gå igenom ram efter ram och att studera vad det var vi såg – vad finns egentligen i och på ramen? Nektar, yngel (i vilket stadie), pollen, finns det viseceller som kan vara förberedelse för svärmning och kan vi se var drottningen befinner sig? Det är mycket man bör tänka på då man är ny – det är inte något steg som går med automatik utan allt behöver göras med eftertanke.

Första gången vi fick se vår drottning var mycket spännande, vi hade ett flertal gånger letat efter henne men inte sett henne. Vi såg dock att det fanns yngel i olika stadier -allt från ägg till larver så vi visste att hon levde och fanns någonstans. Plötsligt nere i understa lådan fick vi syn på henne och hon var i full fart med att lägga ägg!

Det som varit lite extra bra för oss är att vi är två grannfastigheter som har varsin kupa på var sida om tomtgränsen och vi har gjort det mesta tillsammans. Det är skönt att ha någon att diskutera med då det ofta dyker upp saker man inte är helt säker på hur de skall göras, även om man läst ordentligt i böckerna, och vi har ju därmed fått öva dubbelt så mycket då vi haft två kupor. Vi blev förvånade över att våra samhällen var olika varandra. Vår grannes bin lägger mer märke till oss då vi går in i kupan och surrar lite mer runt oss (men är inte på något sätt aggressiva) och våra bin verkar inte alls bry sig om att vi är där utan fortsätter lugnt med det de håller på med. Våra drottningar verkar också de reagera lite olika på oss – vår grannes drottning har vi fått se ett flertal gånger – hon promenerar lugnt runt på sin ram, medan vi bara fått se vår drottning två gånger – hon verkar vara mer skygg och gömmer sig omedelbart då någon öppnar upp kupan.

Drottningen i grannens kupa.

En dag i strax innan vi fick vårt samhälle fick vi syn på ett meddelande på face-

book som en av grannarna lagt ut där hon berättade att hennes grannar skulle skaffa bin och att hon hoppades att de (mao vi) skulle placera dem långt bort från henne. Men både hon och vi har förundrats över hur lite man märker av alla bin – man får verkligen anstränga sig om man skall hitta några av dem bara man står tre meter från kupan. Numera är de flesta av våra grannar engagerade och kommer med rapporter om vilka av deras blommor bina går på (så att jag skall veta vilka blommor som är bra för dem), att de dricker vatten ur tunnorna och de kommer till och med och pratar med oss då vi gått igenom kupan – vi iklädda våra bidräkter och vår granne i shorts och t-shirt! Vi har också en hel del hjälp av min mamma som också fascinerats av våra bin och deltagit.

När allt är nytt och man har med något levande att göra är det också lätt att oroa sig för både det ena och det andra, detta gäller även våra bin! Vid ett tillfälle under juni hade vi en hel del svartmyror runt och på vår kupa och vi blev oroliga att det var en begynnande rövning. I en väldig brådska hällde vi ut en massa Myrr runt vår kupa och när vi sedan direkt därefter fick tag i Monica lät hon förstå att det nog inte var så bra. Vi blev då istället oroliga för att vi skulle förgifta dem och vi fick lika bråttom att försöka få bort allt Myrr. Vi spolade till slut med slangen och sköljde bort alla spår av detta. Vi höll ett vakande öga på dem de närmast följande dagarna men de verkade fortfarande må hur bra som helst!

En annan gång hörde vi ett jättemärkligt ljud inifrån kupan – som ett dovt surrande som om något stort satt fast någonstans. Vi hade någon dag dessförinnan funnit en mördarsnigel på kupans botten så jag tänkte att kanske hade en massa bin attackerat en annan snigel och nu var helt kladdiga på vingarna och att det var det ljudet vi hörde av bin som knappt kunde flyga? Vi gick in i kupan men det visade sig att bina hade klungat ihop sig och hängde i en av ramarna.

Vår första honung!

kom till oss så sent in på våren? Vår mentor tog med sig de få ramar som fanns med nektar och slungade dessa så att vi skulle få smaka lite av vår egen honung. Vilken delikatess det var och vad vi har njutit av den burken! Förhoppningsvis blir det mer nästa år!

Då sommaren varit rätt kall och regnig så blev det inte så mycket nektar i vår kupa och vi har några gånger fått stödfodra dem. Det gjorde vi genom att ta en kartong florsocker och knåda ihop det till en rätt fast deg med lite sirap som vi kavlade ut till några kakor och la ovanpå ramarna i den översta lådan. Vi har lite skämtsamt kallat dem för våra bi-drags-tagare! Momentet med att skatta honung blev det inte så mycket med. Det var en alltför kall och regnig vår och kanske var ett skäl också att våra bin

Efter allt pysslande med bina kändes det riktigt konstigt när vi var en vecka in i juli och inte längre skulle titta in i kupan en gång i veckan utan med lite längre mellanrum – vad fort bisäsongen gick! Redan i slutet av juli skulle vi börja invintringen så vi gav dem sockerlag på 8 kg socker. Vi lärde oss att det var viktigt att vi utfordrar våra två kupor samtidigt så att inte det samhället som inte fått socker försöker ta från kupan som blivit utfordrade. Den första laddningen var slut redan efter ett dygn och vi gjorde ytterligare en utfordring med lika mycket till. Det var tömt på ca tre dagar så det gick rasande fort för dem att hämta ner allt.

Vår mentor Monica instruerar hur vi skall ge vinterfoder.

Nu hade vi det sista momentet kvar - Varroabehandling. Vi valde att köpa remsor via vår mentor och göra den kemiska varianten. Vi började med att placera om ramarna och plocka bort en låda (vi hade tre stycken och det blev två kvar till vintern) – i den understa samlade vi alla yngel och i den översta socker/nektar.

Klart för vinter.

Sedan tog vi ståltråd och trädde två remsor med bekämpningsmedel per kupa och stack ner dem i mitten av yngellådan mellan två ramor. De skulle sedan plockas bort efter 6 veckor och förhoppningsvis då vara färdigbehandlat. Vi mätte också nedfallet. Vi har nu lite senare inpå hösten också klippt till ett tunt liggunderlag och tejpat på insidan av locket som isolering och bundit spännband runt kupan och vår bibänk så att inte eventuella stormar skall blåsa iväg med kupan, så nu har vi förberett så gott vi kan för vintern och kan bara hålla tummarna att de överlever kylan.

En sak som jag kommer att ha med mig är att bin har en oerhört mycket mer komplicerad fysiologi än jag tidigare haft en aning om så det är svårt att få exakta svar på vad och varför saker händer – efter att ha tagit hjälp från de som har mer erfarenhet samt den litteratur man har att tillgå får man helt enkelt göra det som känns logiskt och ha förtroende för naturens egna spelregler. För oss nya är systemet med att ha en mentor helt genialiskt och mycket förmånligt! Att kunna få den fantastiska hjälpen och få all den tiden av en expert inom området har fått mig att känna att detta med biodling inte är en omöjlighet utan något som passar också oss som tidigare inte haft någon erfarenhet av detta! Vi ser med spänning och längtan fram emot våren då vi skall få öppna upp vår kupa igen och fortsätta lära oss mer om detta fenomen.

Rosie Strömberg

Bin i Myanmar

I november 2015 reste Britta och jag under tre veckor i Myanmar, som tidigare hette Burma. Huvudsyftet med resan var att se mer av landet än vi gjort tidigare men jag hade naturligtvis en förhoppning att träffa biodlare. Vi hade, på Apimondiakongressen i Daejon, Korea, lyssnat till en professor som berättade om biodlingen i Myanmar. Jag skrev till honom och bad om kontakter men fick inget svar. Jag var därför inställd på att inte träffa biodlare. Landet har de asiatiska bina *Apis dorsata* och *Apis laboriosa* som är större än de europeiska raserna och *Apis cerana* och *Apis florea*, dvärgbiet förutom det importerade europeiska biet *Apis mellifera ligustica*. Inom biodling används bara *ligustica* och *cerana*. Totalt ca 120 000 samhällen varav bara 6 200 med *cerana* och resten *ligustica*. Från *cerana* får man ca 3 kg per samhälle och från *ligustica* ca 32 kg per år. Odlingarna ägs av ett fåtal företag och kollektiv med hundratals samhällen.

Under en bilresa i delstaten Shan såg vi en rad bikupor längs vägen. Vi stannade och gick fram till kuporna. Det var cirka 60 st kupor av den kinesiska modellen med en låda. Ingen människa i närheten vi kunde fråga om detaljer. Vi fortsatte resan och några timmar senare såg vi en lastbil fullastad med kupor parkerad efter vägen. Vi stannade och gick fram till bilen och genom vår chaufför som tolk kunde vi prata med männen som satt på flaket. De arbetade åt ett företag med att flytta bikupor till olika delar av landet, från gränsen mot Bangladesh i

väster till kinesiska gränsen i nordost. Kuporna fick stå ca en månad på varje ställe. Bina var det asiatiska ceranabiet. Vi fick inte mer detaljer eftersom vår chaufförs kunskaper i engelska var något bristfälliga och lastbilen skulle åka vidare med sina hundratals kupor.

Någon dag senare i Mandalays närhet passerade vi rader med kupor vid fält fulla med vackra gula blommor, som visade sig vara sesam. Bredvid kuporna stod också ett tält, dvs en uppspänd presenning, och tre yngre män höll till där och bodde i tältet. Utanför tältet stod slungan, en handvevad åtta-ramsars radialslunga. Vår chaufför den dagen var något kunnig i engelska så vi kunde prata men männen. Männen skötte ett hundratal kupor av kinesisk modell med åtta ramar med ligusticabin. Bina satt bara på en låda och skattades varje vecka. De skakade av de snälla gula bina innan slung-

ningen av samtliga ramar i kupan. Mörka fula ramar med ägg, larver och öppen honungen slungades. Honungen var lättflytande och vattning men hade god smak. Samhällena var inte starka, förmodligen på grund av den omilda behandlingen. De flyttades ca fem-sex gånger per år och gav ungefär fem kg per samhälle och lokalitet. Honungen tappades upp i stora plasttunnor. Det låg en plastremsa i det samhälle vi öppnade och det var "medicin" mot varroa. Vilken kemikalie det var fick jag inte veta men förmodligen var remsorna från Kina.

Vi såg ytterligare några uppställningar av kupor och tält längs vägen.

På en vandring i bergig natur där man odlade tebuskar på sluttningar som var så branta att man borde ha livlina vid plockningen hörde jag ett välbekant surr. Det kom från ett träd med vita blommor som tydligt gav ett rikt drag. Det var massor med bin som hämtade något, förmodligen nektar. Det var så brant att jag vågade mig inte fram till trädet men det verkade vara ceranabin som flög där. Jag hade inte sett några kupor under vandringen. Efter ytterligare någon kilometer såg jag ett likadant träd med samma surrande besökare. Ingen visste något om bin av de lokalbor vi mötte så jag fick inte veta något mer om dessa bin.

Per Thunman

Förtroendevalda

Ordförande	Göran Frick	073 655 34 64 grnfrick@gmail.com
Kassör	Olof Wassvik	073 621 26 23 olof_wassvik@yahoo.se
Sekreterare	Kerstin Svensson	070 590 15 60 mimmikerstin@msn.com
Övr ledamöter	Monica Basu	070 874 31 17 monica.basu@home.se
	Anders Klum	070 094 55 77 anders.klum@gmail.com
	Pål Ström	076 773 42 22 pal.strom@helnius.se
Revisorer	Gunnar Ericsson	08 716 40 29 gule.ericson@gmail.com
	Claes Enander 0707	10 55 89 claes.enander@telia.com
Suppleant	Kjell Holtare	070 747 11 69 kjell@holtare.se
Valberedning	Magnus Betmark	070 229 20 11 betmarkm@gmail.com
	Henrik Edelstam	070 565 30 28 henrik@edelstam.se
	Henry Kidd	070 266 67 50 henry.kidd@telia.com
	Ove Ramel	070 755 41 63 ovecas@gmail.com

Honungsbedömning Styrelsen

Bitillsynsmän utsedda av Länsstyrelsen:

För Värmdö	Göran Frick	073 655 34 64
Ersättare	Monica Basu	070 874 31 17
För Nacka	Hans Samland	08 746 94 75
Ersättare	Göran Frick	073 655 34 64

Hur blir man medlem?

Om du vill bli medlem i SBR och Wermdö Skeppslags Biodlareförening är det enklast om du går in direkt på SBRs hemsida, biodlarna.se under "bli medlem".

Glöm inte ange att du ska vara med i Wermdö Skeppslags Biodlareförening. Du blir automatiskt medlem i vår förening då.

Du får då tillgång till alla medlemsförmåner i vår förening och bl. a. bitidningen från SBR.

Mer kan du läsa på SBRs hemsida, biodlarna.se.

Vill du bara bli stödmedlem hos oss betalar du in **100 kr** till Handelsbanken, konto 6193-603751628 och anger ditt namn.

Har du blivit medlem via SBR behöver du inte betala in pengar till vårt bankkonto.

Har du frågor? Ring Göran Frick 073-655 34 64.